

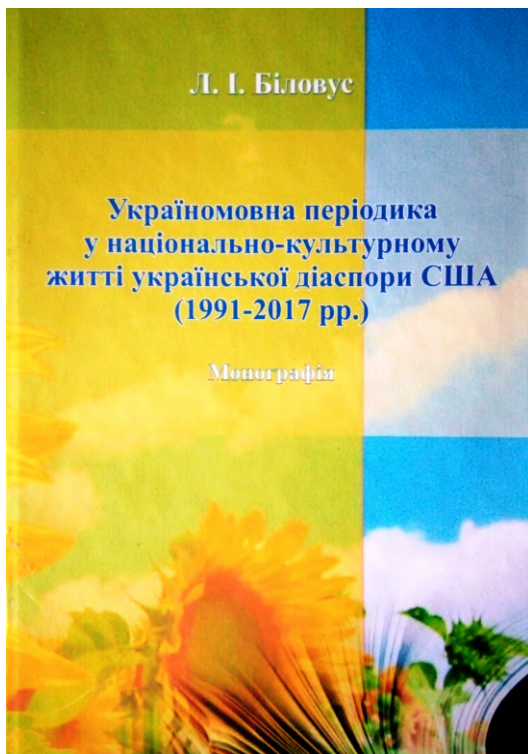
УДК 94 (477) «070»

УКРАЇНЬСЬКА ДІАСПОРИАНА

[Рецензія на монографію Біловус Л.І. «Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991-2017 рр.)». Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.]

Олександр Тригуб

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Україна, 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10
e-mail: alextrigub@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0610-1702>

Проблема національної ідентичності у глобалізованому суспільстві, де стираються межі між національним та інтернаціональним, стає все більш актуальною. Особливого значення вона набуває у середовищі компактного проживання представників іншої нації за межами їхньої історичної батьківщини. Адже перебування у просторі чужої держави вимагає дотримання її законів, пошани до звичаїв, традицій, культури, мови, якою говорить оточення. А це веде до поступової асиміляції.

Монографічне дослідження Л.І. Біловус «Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991-2017 рр.)» присвячене вивченню ролі україномовної періодики у самовираженні, збереженні та формуванні національної самоідентичності українців у США. Авторка рецензованої праці, опираючись на надзвичайно ба-

гату джерельну базу, куди увійшли офіційні державні документи; протоколи засідань, звіти громадських, політичних, релігійних, освітніх, культурних об'єднань, створених українцями у США; архівні матеріали та фонди Науково-дослідного центру періодики (НДЦП) Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України, Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки, джерела з архіву Інституту досліджень української діаспори при Національному університеті «Острозька академія»; матеріали із книжкових колекцій та особистих архівів громадських діячів та організацій української діаспори НаУКМА, архіву Бібліотеки імені О. Ольжича; документи з Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка»; україномовна періодика української діаспори США, переконливо доводить, що українська діаспора за океаном зберегла своє національне обличчя і живе насиченим культурним життям. Друковане слово «є не тільки своєрідним виразником і презентатором українства за океаном, а й умовою становлення національної спільноти, самоствердження українців».

Праця Л.І. Біловус має дуже чітку, логічно скомпоновану структуру, що дало змогу авторці дослідити усі аспекти культурного життя української діаспори США, представленого на сторінках американської україномовної періодики. У передмові доведено актуальність і важливість вивчення окресленої проблеми.

У першому розділі подано історіографію, опис джерельної бази та методів дослідження, узагальнено досвід науковців України та інших країн у вивченні проблем національної ідентичності, а також запропоновано власні визначення понять «національна ідентичність», «українська діаспора США» («українська спільнота», «американці українського походження»).

Другий розділ монографії містить ґрунтовний аналіз багатого фактичного матеріалу зі сторінок американської україномовної періодики про збереження українцями США національних традицій у полікультурному середовищі. Авторка відзначає своєрідний симбіоз українського й американського у культурному житті української спільноти у США, фіксацію у періодиці кожного помітного культурного заходу, пропагування та рекламу таких заходів в українських газетах і журналах, яскраві репортажі з багатим ілюстративним матеріалом. Цікаво, що такі матеріали публікуються і в англійськомовних друкованих виданнях, а їх авторами є американці.

Багато уваги у дослідженні відведено діяльності громадських, релігійних установ та об'єднань в україномовній періодиці української діаспори США. Зокрема, відзначено культурну діяльність Світової федерації українських жіночих організацій, Українського конгресового комітету Америки, Союзу українок Америки, «Самопоміччя» й інших організацій у проведенні культурних заходів, наданні спонсорської допомоги, створенні стипендіальних програм для українців як за кордоном, так і в материковій Україні.

Виділено особливу роль церкви у згуртуванні українців, підтримці тих, хто нещодавно став емігрантом. Л.І. Біловус наголошує на тому, що саме релігійне життя українських громад у США є одним із найбільш потужних чинників, що сприяють національній самоідентифікації американців українського походження. Авторка також зазначає, що україномовна періодика у США активно пропагує родинні цінності. Цьому питанню присвячено окремий підрозділ під назвою «Важливість періодики у поширенні родинних цінностей».

У третьому розділі виділено особливості функціонування та виховну місію українських шкіл у США, їх просвітницьку роботу, визначено роль україномовних періодичних видань у популяризації української мови, її стану, обговоренні актуальних проблем правопису, поверненні уваги до української історії та культури, її визначних діячів, зокрема, Т.Г. Шевченка.

Четвертий розділ монографії дослідниця присвятила розглядові проблем державотворення в Україні, висвітлених на шпальтах україномовних періодичних видань діаспори США. Відзначено особливу увагу авторів публікацій на суспільно-політичні теми до подій в

Україні, починаючи від серпня 1990 року, різну «емоційну забарвленість» цих публікацій: від патетики до аналітики; сприяння представників діаспори пришвидшенню євроінтеграційних процесів в Україні; розгляд проблем у взаємовідносинах із Росією й ін. Показовим у визначенні ролі україномовної періодики США в україномовному державотворенні є факт, що часто сторінки цих видань стають трибуною, з якої лунають голоси не тільки українців діаспори, а й тих, хто живе на етнічних українських землях (Ю. Бадзя, М. Томенка й ін.). Це свідчить про небайдуже ставлення українців до долі своєї держави по обидва боки океану.

У монографії багато уваги приділено культурним здобуткам материкової України, що пропагуються на шпальтах україномовних періодичних видань діаспори США, історичній пам'яті, особливо встановленню історичної справедливості щодо визнання Голодомору 1932-33 рр. геноцидом проти української нації.

Авторка робить цілком обґрунтовані висновки про багатогранність культурного життя української діаспори США, на основі багатого фактографічного матеріалу переконливо доводить існування української культури як окремого феномену, що не просто зберігся у полікультурному середовищі США, а продовжує свій розвиток і свідчить про високу національну свідомість та рівень національної самоідентичності його носіїв.

Монографія Л.І. Біловус є ґрунтовним дослідженням, цінність якого у неупередженості, багатоаспектному підході до вивчення проблеми, повноті висновків. Однак маємо невелике зауваження. У підрозділі 2.2. «Диференціювання культурної самопрезентації української діаспори США» в описі особливо помітних подій у культурному житті американських українців згадується класична музика, опера, пісенне, візуальне, танцювальне, театральне мистецтво, але поза увагою залишилася літературна творчість. Із чим це пов'язано? Чи обрані для аналізу періодичні джерела містять публікації про події з літературного життя або художні тексти, написані представниками української діаспори?

Висловлене зауваження ніяк не применшує вагомості та наукової цінності монографії Л.І. Біловус «Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991-2017 рр.)», що відкриває неповторність «українського голосу» у полілозі інших культур.